

Iskoristivost fondova Europske unije i nova pravila o financijskim korekcijama

Mijo Čavlina
Konzultant za javnu nabavu
LIBUSOFT CICOM d.o.o.

Uvod

Polako se primiče kraju dugoročni proračun Europske unije za razdoblje 2014. – 2020.

Ukupni proračun EU-a za razdoblje 2014.-2020. iznosi 1 082 milijarde eura, a od toga 32,5% ili 351,8 milijardi eura se odnosi na financiranje Kohezijske politike.

Kohezijska politika glavna je investicijska politika EU-a usmjerena na poticanje otvaranja radnih mjesta, poslovne konkurentnosti, gospodarskog rasta, održivog razvoja te poboljšanja kvalitete života građana svih regija i gradova Europske unije. Uzimajući u obzir nacionalne doprinose i druga privatna ulaganja, očekuje se da će učinak kohezijske politike za razdoblje 2014.-2020. iznositi oko 450 milijardi eura.

Kohezijska politika provodi se u okviru tri osnovna fonda:

- **Europski fond za regionalni razvoj (ERDF):** usmjeren je na jačanje regionalne gospodarske i socijalne kohezije putem ulaganja u sektore koji potiču rast kako bi se poboljšala konkurentnost te otvorila nova radna mjesta. ERDF financira i projekte prekogranične suradnje
- **Europski socijalni fond (ESF):** ulaže u ljude, a posebno je usmjeren na poboljšanje mogućnosti zapošljavanja i obrazovanja. Usmjeren je i na pomoć ljudima u nepovoljnom položaju koji su u opasnosti od siromaštva ili društvenog isključenja
- **Kohezijski fond:** ulaže u zeleni rast i održivi razvoj te poboljšava povezanost u državama članicama s BDP-om nižim od 90% prosjeka 27 država članica EU-a. (Bez Hrvatske, Republika Hrvatska u vrijeme donošenja kohezijske politike nije bila članica EU).

Hrvatska i EU fondovi

Hrvatskoj će za poticanje vlastitog razvoja u okviru kohezijske politike EU-a od 2014. do 2020. biti na raspolaganju oko 8,397 milijardi eura, što znači da će imati mogućnost programirati i na različite razvojne aktivnosti trošiti oko 1,2 milijardi eura godišnje.

Hoće li Hrvatska biti primjer uspjeha ili neuspjeha kad je riječ o korištenju dostupnih sredstava za ostvarivanje strateških razvojnih ciljeva znat ćemo nakon što završi razdoblje kohezijske politike 2014. – 2020.

Valja istaknuti da u financijskom razdoblju 2014.-2020. Republici Hrvatskoj je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno 10,676 milijardi eura. Uz gore spomenutih 8,397 milijardi eura iz kohezijske politike na raspolaganju je još 2,026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva.

Gledajući prethodnu 2018. godinu u ukupnom rangu po uspješnosti korištenja EU sredstava Hrvatska se, prema podacima Europske Komisije, nalazi na 27. mjestu od 28 zemalja članica. Tri najuspješnije zemlje po povlačenju sredstava su Finska, Luxemburg i Irska, a uz Hrvatsku na začelju su Malta i Španjolska.

U Republici Hrvatskoj stopa ugovaranja do kraja 2018. je iznosila 58 posto. Od planiranih 12,6 milijardi eura ugovoreno je 7,3 milijardi eura, dok je stopa plaćanja iznosila 14 posto (1,8 milijardi eura). Očekuje se da bi tekuća 2019. godina mogla popraviti situaciju i da bi Hrvatska mogla stići makar do prosjeka uspjeha drugih usporedivih zemalja članica.

Kako donosi gradonačelnik.hr analizom službenih podataka Ministarstva financija o izvršenju proračuna pokazuje da su gradovi prošle godine iz EU fondova povukli preko 314 milijuna kuna, triput više nego 2017. kad je povučeno nešto više od 89 milijuna kuna.

Službeni podaci kažu da je prošlogodišnji rekorder po ostvarenim EU sredstvima per capita **Grad Komiža** – povukli su ukupno preko 3,8 milijuna kuna, što je 2.505 kuna po stanovniku. Odmah iza njih je **Pleternica** sa ostvarenih 1.222 kune po stanovniku, **Lipik** sa 1.157 te **Opuzen** kao četvrti grad koji je povukao preko 1.000 kuna – 1.117 po stanovniku. U prvih 10 su još **Grubišno Polje** – 977 kuna po stanovniku, **Nin** – 973, **Otok** – 816, **Pazin** – 532, **Hvar** – 527 i **Prelog** – 521 kunu po stanovniku.

Gledajući, pak, po udjelu u ukupno ostvarenim sredstvima svih gradova prošle je godine najuspješniji bio **Grad Rijeka** koji je ostvario preko 10 posto. Na drugom je mjestu **Osijek**, a potom slijede **Pleternica**, **Petrinja**, **Virovitica**, **Vukovar**, **Požega**, **Koprivnica**, **Šibenik** i **Zadar**.

Kad se pak analizira petogodišnje razdoblje, najuspješniji su gradovi **Ludbreg** i **Zadar**.

Nova pravila o financijskim korekcijama

Slijedom stupanja na snagu novih Smjernica Europske komisije na temu financijskih ispravaka (korekcija), konkretno Odluke Europske komisije od 14.5.2019. o smjernicama za utvrđivanje financijskih ispravaka koje u slučaju nepoštovanja pravila o javnoj nabavi Komisija primjenjuje na izdatke koje financira Unija (13.5.2019., C(2019) 3452 final), odlukom ministra regionalnoga razvoja i fondova Europske unije od dana 9. kolovoza 2019. godine u primjeni je Novi pravilnik o financijskim korekcijama.

Spomenuti dokument moguće je pronaći na poveznici: <https://strukturnifondovi.hr/vazni-dokumenti-operativni-program-konkurentnost-i-kohezija/>

Razlikujemo dvije vrste financijskih korekcija:

- 1. Jednostavna financijska korekcija** označava financijsku korekciju koja je jednaka visini nastale financijske posljedice za ugovor o (javnoj) nabavi ili ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava (ovisno o tome što je primjenjivo), kada je tu posljedicu moguće količinski točno odrediti.
- 2. Paušalna financijska korekcija** označava stopu korekcije koja se primjenjuje kada nije moguće količinski točno odrediti financijske posljedice za ugovor o (javnoj) nabavi ili ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava (ovisno o tome što je primjenjivo).

Prilikom određivanja paušalne financijske korekcije stopa financijske korekcije se određuje tako da se primjeni stopa financijske korekcije iz Priloga 1, Priloga 2 ili Priloga 3, koja se primjenjuje u slučaju nepravilnosti čijem opisu u velikom dijelu odgovara utvrđena nepravilnost.

1. Prilog se odnosi na nepravilnosti u kojima se određuje financijska korekcija – obveznici Zakona o javnoj nabavi

(Gospodarski subjekti koje su obvezni primjenjivati Zakon o javnoj nabavi i podzakonske akte donesene na temelju tog zakona)

2. Prilog se odnosi na nepravilnosti u kojima se određuje financijska korekcija – nabave koje provode neobveznici Zakona o javnoj nabavi

(Financijske korekcije koje se primjenjuju na osobe koje nisu obvezne primjenjivati Zakon o javnoj nabavi se utvrđuju i primjenjuju u skladu s pravilima i načelima Ugovora o funkcioniranju Europske unije (pročišćene verzije Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, SL C 202, 7.6.2016.)

Čl. 39. ZJN-a dužni su primjenjivati bez obzira na procijenjenu vrijednost nabave.

3. Prilog se odnosi na nepravilnosti u kojima se određuje financijska korekcija – nepravilnosti izuzev nepravilnosti u postupcima (javnih) nabava

(Primjenjuje se na obveznike i neobveznike Zakona o javnoj nabavi)